

Algemene toelichting werken met *Doe je digiding!*

Waarom is *Doe je digiding!* ontwikkeld?

Er waren een aantal redenen voor Stichting Digisterkerⁱ om *Doe je digiding!* te ontwikkelen voor vmbo-leerlingen en mbo-studenten.

- Vanaf een jaar of 14, 15 krijgen jongeren te maken met digitale diensten van overheidsorganisaties, bijvoorbeeld bij het aanvragen van een identiteitskaart, bij het aanvragen van het theorie-examen voor scooter- of autorijbewijs of bij het terugvragen van inkomstenbelasting bij een bijbaantje.
- Een deel van de jongeren heeft moeite met de taal die de digitale overheid gebruikt, met de digitale informatievaardighedenⁱⁱ en met competenties op het gebied van mediawijsheidⁱⁱⁱ. Dit blijkt uit diverse onderzoeken.
- Er was nog geen lesmateriaal voorhanden dat zich richt op digitale informatievaardigheden die nodig zijn bij levensgebeurtenissen waarbij jongeren in contact komen met de digitale overheid.
- Stichting Digisterker wil graag bijdragen aan een samenleving waaraan iedereen volwaardig kan deelnemen, ook digitaal. Zij ontwikkelt daarvoor lesprogramma's voor verschillende doelgroepen.

Met *Doe je digiding!* kunt u als docent jongeren helpen bij hun stap naar de digitale overheid en bij het vergroten van hun digitale geletterdheid^{iv}. *Doe je digiding!* is geschikt om te behandelen tijdens mens- en maatschappijvakken, zoals maatschappijleer, burgerschap, loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Ook kunnen de lesmodules worden behandeld in een themaweek, of projectenweek.

De algemene leerdoelen van *Doe je digiding!*

Het hoofddoel van *Doe je digiding!* is leerlingen en studenten voor te bereiden op het zelfstandig regelen van digitale overheidszaken. In de lessen werkt u aan de volgende algemene leerdoelen:

- kennis van de (digitale) overheidswereld vergroten;
- digitale informatievaardigheden vergroten: het kunnen zoeken, vinden en verwerken van digitaal aangeboden informatie;
- competenties op het gebied van mediawijsheid vergroten: veilig gebruik van digitale diensten staat voorop: bijvoorbeeld letten op betrouwbaarheid van websites, veilig leren omgaan met persoonlijke gegevens op internet en veilig omgaan met wachtwoorden;
- woordenschat vergroten, met name wat betreft het idioom van de (digitale) overheid.

In de docentenhandleidingen per module staan de specifieke leerdoelen per module beschreven.

Voor wie is *Doe je digiding!* bedoeld?

Doe je digiding! richt zich op leerlingen en studenten van 15 tot 18 jaar:

- vmbo-leerlingen: leerjaar 4, leerwegen basis, kader, gemengd en theoretisch;
- mbo-studenten: leerjaar 1, niveau 1, 2, 3, 4.

Voor vmbo-leerlingen basis- en kaderberoepsgericht en voor mbo-studenten niveau 1 (entree-opleiding) geldt dat het materiaal het beste overwegend klassikaal wordt behandeld.

Doe je digiding! is **niet** geschikt voor leerlingen en studenten die de Nederlandse taal (nog) niet goed machtig zijn. Het vereiste taalniveau is 2F^v. Veel nieuwkomers en asielzoekers/vluchtelingen in entree-opleidingen beheersen dat niveau nog niet. Ook voor leerlingen in het praktijkonderwijs is het taalniveau van het lesmateriaal over het algemeen te hoog. Toch wordt het materiaal wel gebruikt binnen praktijkonderwijs, maar ook dan volledig klassikaal.

Met het oog op de leesbaarheid gebruiken we vanaf nu 'leerlingen' waar we vmbo-leerlingen en mbo-studenten bedoelen.

Zes modules

Doe je digiding! is een online lesomgeving. Er zijn zes modules waarin steeds naar een concrete handeling wordt toegewerkt.

De modules zijn:

1. Overheid, burger en DigiD - wat is een DigiD en hoe vraag ik het aan?
2. Identiteit - hoe vraag ik een ID-kaart of een paspoort aan?
3. Bijbaan - hoe vraag ik loonbelasting terug?
4. Studeren - hoe vraag ik een studentenreisproduct en/of studiefinanciering aan?
5. Verkeer en vervoer - hoe vraag ik een scooter- of autorijbewijs aan?
6. Zorg - hoe sluit ik een zorgverzekering af en hoe vraag ik zorgtoeslag aan?

Een voorbeeld: de module Bijbaan

In de module Bijbaan leert u uw leerlingen onder andere:

- *vanaf welke leeftijd ze welke bijbaantjes mogen doen;*
- *wat het verschil is tussen 'zwart' en 'wit' werken;*
- *wat het minimumloon inhoudt;*
- *wat er in een arbeidsovereenkomst staat;*
- *wat het verschil is tussen bruto- en nettoloon.*

Uiteindelijk wordt er toegewerkt naar het terugvragen van loonbelasting.

De thema's van de modules hangen stuk voor stuk samen met belangrijke gebeurtenissen in het leven van jongeren. Als docent kiest u zelf welke modules aansluiten bij de doelgroep aan wie u lesgeeft. Leeftijd en niveau zijn daarbij uiteraard leidraad. Zo is de module Overheid, Burger en DigiD misschien vooral geschikt voor het vmbo. In het mbo zullen veel jongeren namelijk al een DigiD hebben. De module Zorg daarentegen is weer geschikter voor het mbo, omdat die module voorbereid op 18 jaar worden: de leeftijd waarop je je zorgverzekering en zorgtoeslag moet regelen.

Binnen de lesmodules wordt geregeld gebruik gemaakt van filmpjes uit de dagelijkse realiteit. Door gebruik te maken van authentiek materiaal wordt aansluiting met de wereld van de jongeren gezocht. Dit levert ook mediawijze leermomenten op.

YouTube-filmpjes

In de lesmodules wordt op tal van plekken gebruikgemaakt van filmpjes die via YouTube worden ontsloten. Na elk filmpje krijgt de leerling suggesties aangeboden om andere filmpjes te bekijken. Het is vanzelfsprekend niet de bedoeling is dat ze deze suggesties ook echt tijdens de les gaan bekijken. Hier ligt een mediawijze leermoment: u laat de jongeren zien hoe YouTube gebruikers wil verleiden om meer filmpjes te bekijken. U leert ze dat mediawijze gedrag ook inhoudt dat je je daardoor niet te veel laat afleiden.

Aansluiting bij vakken op het vmbo

Binnen het vmbo sluiten de verschillende modules aan bij diverse vakken en leerdoelen:

- bij het vak maatschappijleer/maatschappijkunde: bij de leerdoelen van de Preambule en bij sommige eindtermen (klik [hier](#) voor meer informatie);
- Bij de burgerschapsopdracht <http://burgerschapindeschool.nl/>;
- bij het vak loopbaanoriëntatie en -begeleiding: <https://nieuwvmbo.nl/organisatie/loopbaanorientatie/>

Aansluiting bij vakken op het mbo

Binnen het mbo sluiten de modules aan bij:

- het vak burgerschap; vooral op de sociaal-maatschappelijke dimensie (klik [hier](#) voor meer informatie) en op de economische dimensie (klik [hier](#) voor meer informatie);
- bij het vak loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB).

Als aanvulling, vervanging of vakoverstijgend

De modules Doe je digiding! kunnen aanvullend op de gebruikte lesmethoden worden ingezet. Soms kan een module dienen als vervanger voor een deel uit de lesmethode. Door de thematische aanpak van Doe je digiding! leent het materiaal zich goed voor een projectweek en past het binnen een vakoverstijgende invulling van het curriculum.

Duur per module

Een module duurt in principe 90 minuten (een blokkur of twee lessen). Als docent bent u vrij om opdrachten over te slaan en zo de module in te korten.

Bij vmbo basisberoepsgericht en kaderberoepsgericht en bij mbo niveau 1- groepen kunt u ervoor kiezen drie lessen in te ruimen of opdrachten over te slaan. Bij deze groepen zult u waarschijnlijk meer onderdelen klassikaal doornemen. Dat is een prima aanpak, maar kost wat meer tijd.

Didactiek

Vanwege de doelgroep van (v)mbo-leerlingen hebben we bewust gekozen voor de volgende, didactische aanpak:

- leren door doen: alle leerstof wordt via opdrachten aangeboden, zodat de leerlingen actief met de leerstof bezig zijn;
- de leerlingen krijgen direct feedback op hun antwoorden;
- on- en offline leren (blended): de leerlingen werken individueel of in tweetallen online; regelmatig bespreekt u de antwoorden bij de gemaakte opdrachten met de hele klas.

Door een uitgebalanceerde combinatie van individueel en klassikaal werken, bereikt u het hoogste leerrendement. De lesstof gaat sterker leven als u leerlingen met elkaar laat praten over het geleerde en over hun ervaringen. Daarom is het belangrijk om de les goed voor te bereiden: zo kunt u - met uw leerlingen voor ogen - goed inschatten hoe u de juiste verhouding klassikaal-individueel kunt bereiken.

Opbouw lesmodules

Elke module is opgebouwd uit vijf lesonderdelen:

- Animatie
- Onderdeel 1: Opdrachten en een kennischeck
- Onderdeel 2: Opdrachten en een kennischeck
- Aan de slag
- Woorden oefenen

Hoe gaat u concreet te werk in de lesmodules?

U kunt als volgt te werk gaan bij de verschillende lesonderdelen.

A. Animatie

U introduceert elke module klassikaal aan de hand van een animatiefilmpje. In de docentenhandleiding van elke module vindt u suggesties voor vragen die u kunt stellen om het betreffende thema bij uw klas te introduceren.

B en C. Onderdeel 1 en 2: Opdrachten en kennischecks

Na de introductie gaan de leerlingen individueel of eventueel in groepjes van twee aan de slag met de opdrachten. De opdrachten zijn verdeeld over twee inhoudelijke lesonderdelen¹. De leerlingen kunnen hun antwoorden op de opdrachten zelf online controleren. Op gezette tijden bespreekt u de voortgang bij de opdrachten klassikaal met uw leerlingen. Sommige opdrachten bevatten open vragen. Deze vragen zijn bij uitstek geschikt om klassikaal te bespreken.

Elk onderdeel wordt afgesloten met een kennischeck: een online toets die elke leerling of elk groepje afzonderlijk maakt. Ook hier kunnen de leerlingen de antwoorden zelf online controleren. Dat is op zich ook een leermoment voor de leerlingen: ze zien direct wat ze goed en fout hebben en ze krijgen bovendien feedback op de antwoorden.

¹ De module Studeren vormt hierop een uitzondering. Deze module bestaat uit drie submodules, die zich richten op verschillende doelgroepen. Elke submodule bevat één onderdeel met opdrachten plus een kennischeck.

Resultaten Kennischecks

U kunt de resultaten van de kennischecks online inzien. Het geeft u een beeld van in hoeverre de individuele leerlingen de leerdoelen hebben bereikt. Een uitleg over hoe dit in zijn werk gaat, vindt u in het document 'Praktische informatie lesomgeving Doe je digiding!'. Dit document vindt u in de lesomgeving (zie [hier](#)). U krijgt dit document ook als bijlage meegestuurd in de mail met inloggegevens, nadat u zich als gebruiker heeft aangemeld bij de lesomgeving.

D. Aan de slag

Aan de hand van een casus oefenen leerlingen hun digitale informatievaardigheden en hun competenties op het gebied van mediawijsheid. Het gaat om vaardigheden en competenties die ze nodig hebben bij het zelfstandig regelen van zaken bij de digitale overheid.

U kunt rondlopen bij dit onderdeel terwijl de leerlingen de opdrachten individueel of in tweetallen maken. U kunt de opdrachten ook klassikaal doorlopen. Het is in alle gevallen belangrijk de resultaten bij de opdrachten klassikaal na te bespreken.

E. Woorden oefenen

Elke module eindigt met het lesonderdeel Woorden oefenen. Leerlingen werken actief aan het vergroten van hun woordenschat, en dan met name wat betreft het idioom van de (digitale) overheid.

Leerlingen kunnen dit onderdeel individueel of in tweetallen uitvoeren. U kunt nabespreken hoe het is verlopen en welke woorden ze nog lastig vinden.

Uitleg met stappenplannen

De leerlingen voeren alle vijf de lesonderdelen in de klas uit. Vanwege privacy en aansprakelijkheid wordt er bij geen enkele opdracht daadwerkelijk iets aangevraagd bij of geregeld met de overheid. In de klas bereidt u die concrete handeling alleen voor met uw leerlingen. Het daadwerkelijk aanvragen of regelen vindt buiten de klassensituatie plaats (zie ook: Inloopspreekuur jongeren en digitale overheid, op pagina 5). In het onderdeel Uitleg vinden leerlingen in elke module stappenplannen die ze (thuis) kunnen downloaden en printen. Ze kunnen daarin precies lezen hoe ze iets kunnen aanvragen of regelen bij de digitale overheid. Veelal is er ook een helder instructiefilmpje beschikbaar.

© 2019 Stichting Digisterker | Privacyverklaring

Een screenshot van de module Identiteit, met de vijf lesonderdelen: op de startpagina het Animatiefilmpje; rechts de inhoudsopgave van de rest van de module: de onderdelen Diefstal ID-bewijs, Online Identiteitsfraude, Aan de slag, Woorden oefenen. Het onderdeel Uitleg met de stappenplannen (hier Uitleg aanvragen DigiD) staat apart omdat dat voor buiten de les is.

Inhoud modules

Doe je digiding! omvat voor u als docent de volgende onderdelen:

- digitale lesomgeving: toegang via inlog (zie [hier](#) voor een uitleg);
- docentenhandleiding per lesmodule;
- antwoordblad per lesmodule;
- stappenplannen en instructiefilmpjes per lesmodule (voor buiten de les).

De online lesomgeving is zowel bruikbaar op een desktop computer, als op een laptop of tablet.

Inloopsprekuren jongeren en digitale overheid

Sommige jongeren zullen ook na het doorlopen van de lesmodules ondersteuning wensen bij het zaken doen met de digitale overheid. Deze ondersteuning kan geboden worden door ouders, maar wanneer ouders niet kunnen helpen is ondersteuning op school of in de openbare bibliotheek wenselijk. Stichting Digisterker heeft, in samenwerking met drie bibliotheken en scholen, materiaal ontwikkeld voor een inloopsprekuren voor jongeren en de digitale overheid^{vi}. Het inloopsprekuren draagt de naam 'Digidingen-desk'. Tijdens dit spreekuren kunnen jongeren buiten schooltijd terecht met allerlei vragen over de digitale overheid. Het inloopsprekuren kan georganiseerd worden op school of in de bibliotheek. Het materiaal dat is ontwikkeld voor het inloopsprekuren is terug te vinden op <https://digidingen-desk.nl>. Deze site is afgeschermd door een wachtwoord. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Angeliek van der Zanden, programmaleider Jongereneducatie bij Stichting Digisterker: angeliek.vanderzanden@digisterker.nl.

ⁱ Stichting Digisterker wil bijdragen aan een Nederlandse samenleving waaraan iedereen volwaardig kan deelnemen. Kennis en begrip van de digitale informatiesamenleving én digitale competenties dragen er volgens Stichting Digisterker toe bij dat mensen mee kunnen doen, zélf en waar nodig met hulp van anderen. Daarvoor ontwikkelt Stichting Digisterker educatieve programma's gericht op verschillende doelgroepen, zowel volwassenen als jongeren.

ⁱⁱ Digitale informatievaardigheden omvat het scherp kunnen formuleren en analyseren van informatie uit bronnen, het op basis hiervan kritisch en systematisch zoeken, selecteren, verwerken, gebruiken en verwijzen van relevante informatie en deze op bruikbaarheid en betrouwbaarheid beoordelen en evalueren. In de context van 21e-eeuwse vaardigheden gaat het hierbij vaak om digitale bronnen. <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/21e-eeuwse-vaardigheden/digitale-geletterdheid/informatievaardigheden>

ⁱⁱⁱ Bij mediawijsheid gaat het om: *“Het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld”*. <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/21e-eeuwse-vaardigheden/digitale-geletterdheid/mediawijsheid>

^{iv} <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/21e-eeuwse-vaardigheden/digitale-geletterdheid>

^v http://www.taalenrekenen.nl/ref_niveaus_taal/niveauopbouw/

^{vi} Stichting Digisterker heeft dit pilotproject uit kunnen voeren mede dankzij financiële middelen van de Koninklijke Bibliotheek.